

Frantziskori gutun irekia

Patxi Zabaleta
Abokatu eta idazlea

Jesús Eliza zenaren obituarioa.
Gaurko Naizaren pentsueren eraginagatik.

Hizkuntzari europarrenean idazten diut, hemen, Europan baitzegoen euskara hizkuntza indoeuroparrik iritsi baino lehen. Gero, bi mila urte luzez, latina izan da munduko hizkuntza frankoa, baina hori ere bukatu egin da, nahiz betikoa zira den.

Plures Xantitoxek, Elche garay kardinalaren adiskide eta Euskalaren Akademiako kideak, Euskaltzaindia etorritu zenean bideran hona zer alortu zidan hitzez hitz: «Elizaren bukatu hila naiz, oraingo Aita Santuarekin». Xantitox bezala, milioika eta milioika pertsona gara munduan – kristauak eta ez-kristauak – gizartearen arazo larrien aurrean elizaren eta beste erlijioen – erantzun berritzaileak zain gaudenak. Aldaketa askatzen premia dauka munduak eta gizartearen etorkizunak. Beste erlijioek eta munduko hizkuntzaren gehiengo laikoak zain daude eta kristautasunak zer egiten ote duen.

Eliza bera inoizko krisirik sakone-
nen murgildu da eta ezin izango du
krisi hori funts- funtsko aldaketarik
gabe gainditu. Elizaren baitan ezanda
egin duen krisi ikaragarriak gizartearen
osaren krisiarekin zerikusia dauka.
Ezdira sodik opoien eta elizgoien
pedofilia eskandalu guztio eta nard-
garniak, baizik gaiztakeria eta oker-
sistemikoak. Gaizkileek meretzuten zi-
gorra jaso behar dute, baina hori ez da
aski. Aski ez den bezala zeharritu izana
duen asmatzeria erabatekoa. Baina ho-
rietarako ezinbesteko lehen urratsa
enakume eta gizonen arteko berdint-
tasuna aldarrikatzea da. Gaur egungo
humanismoak feminismoa izena du.
Ezin da inolako aldaketa funtsezkorik
egin feminismoa abiatu gabe eta fe-
minismoan oinarritu gabe.

Elizgoien pedofilia kasuak ez dira
kasu bakarrak. Eskandalu onartzen
eta zigortu beharrezko horiek ez dira
pertsona batzuen oker, behaketa edo de-
litu tamalganik. Elizaaren beraren us-
teak sintomak eta frogak dira.

Noiznahi berandu izan da, Fran-
tzisko, noiznahi beranduagiz izan da.
Dagoeneko Elizako amari eta na-
rastiak, guri botere desbaten pape-
ri bereganatuta, mugitzen hasiak dira
eta.

Erlijioek, erlijio guztiek Kristautas-
unetik hasita, izadiarekin, zientziare-
kin eta gizartearekin bukatu egin be-
harra daukate, bakin eta datozen
mendetan gizartearen zatitzaile onuraga-
ri izango badira. Erlijioen papera ze-
haro aldatu egin da munduak bere
bariaz beste egin dezakeenetik eta
egin dezakeela jakin denetik. Eta ez
modu batera bakarrik, baizik hiru
modutara, lehenagaita zientziaren le-
heriketa hori botereko, edo desoreka
ekologikoaren ezaugarri gendak, edo
aldaketa sozialaren ankeritasun go-
gorraz. Mundua jakinaren ginean
dago eta badaki ezin diola jada lagun-
tzarik Jainkoari eskatu.

Izadiarekin bukatu egiteak esan nahi
du gauden mundua, gizarte eta etor-
kizuna lehenetsi behar direla; sexua,
aziora eta poza ez direla berez gaito-
ak. Zientziarekin eta jakintzarekin bu-
katu egiteak esan nahi du ezin zaitela
biderik irri munduaren aurrerapena-
ri. Gizartearekin bukatu egiteak giza
eskubideak lehenetsi eta demokratia-
ren jokoak arlo guztietan onar-
tzea esan nahi du. Gaur huetako po-
brezia, migrazio, indarkeria eta beste
hainbeste eta hainbeste arazo eta tra-
gedia humanitarioen aurrean ez dai-
teke egin beste lako erantzun erlijio-
sorik.

Izan ere, XXI. mende honetako

**Gaur egungo
humanismoak
feminismoa izena du.
Ezin da inolako
aldaketa funtsezkorik
egin feminismoa
abiatu gabe eta
feminismoan
oinarritu gabe**

iraultza ideologikoa XVI. mendeko
baino sakonago eta garatzagoa gertatzen
ar da. Galileok eta Kopernikok
munduaren antropozentrisismoa urratu
zuten eta Genesiaren irudikapen
guztia irauli. Baina gaur egungo zien-
tziak, ordea, Apokalipsiaren beraren
sustraiak ezabatu ditu eta ezinezkoa
bihatu dio gizartearen bere etorkizun-
az eta beharrezko aurrerapenez erli-
jiokari galdetu ahal izatea. Eta orain ar-
teko erlijio guztietan diene Genesi eta
Apokalipsiaren kontaketak kenduta,
zein da erlijioen mesaei galdetzen
zaion tartea? Zein dira munduko aor-
tiz mila milioiko gizarteak erlijioei
galdetako, eskatuko eta aldarrikatuko
dizkien erantzunak? Zein erlijio ba-
kiztaren ebanjelioa?

Dagoeneko ez da aski izan eliza-
ren egiturak moldatu edo zuzenbide
kanonikoa itxaraztea. Sinesgarritasun-
ak eskatzen du enakume eta gizo-
nen arteko erabateko berdintasun oi-
narriz hartzea beste aldaketa osoa.
XIX. mendeko geroetik gizartearen
astin duen benetako iraultza hori da.
Komunikazioen bitartekak, besteak
beste, gizarte zeharo aldatu du, baina
pertsonen berdintasun feministan oi-
narritzean ez den ezer ez da iraukeria
izan. Eliza, kristautasunak eta erli-
jio guztiek, beren menz erlijioa naga-
sia ikaspegi horretara zuzenduta behar-
kordute, gizartearen zatitzaile onuragarriak
izatekotan. Erlijioek ez dute jada
zer esanik gizartearen arrisku, heldur
eta bizi arazoaren arloetan. Genesi
kolokan jarri zuten Galileok, Koperni-
koik eta Darwinek: eta Apokalipsia
zientzia garaikideak. Hemendik au-
rera, orain arte bezala, teologiaren
funtza gizartearen etorkizuna izan da;
hantxe baitago zera Elizak mi-
restutako Teilhard de Chardin-ek iri-
garri zuenez.

Igaro dira bost urte Argentinatik
etorri eta Vatikanoko estatu irudika-
tuan hiru juri zinetetik. Beste bost
bat urte edo gertu zaitzuen agintean.
Ez daukazu demokraziak Eliza-
ren erantzukizun historikoei aurre
egiteko, egindako hainbeste eta hain-
beste gaiztakeria kitatzeko edo, adibi-
dez, pitatutako aberastasunen arazoa
konpontzeko. Baina izan zenezake
oraindik demokrazia pertsona guztien
erabateko berdintasun feministan
aldarrikatu eta izadiarekin, zientzi-
arekin eta gizartearekin bukatu sinatu
ahal izateko.